VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018–2021

Budjettineuvos Petri Syrjänen / budjettiosasto
Puolustusvaliokunnan kuuleminen 17.5.2017

Keskeiset taloutta kuvaavat indikaattorit

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BKT:n määrän muutos, %	0,3	1,4	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,5	8,1	7,8	7,6	7,4
Työllisyysaste, %	68,1	68,7	69,1	69,6	70,0	70,4	70,7
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto, % BKT:sta	-2,7	-1,9	-2,3	-2,0	-1,7	-1,1	-1,2
Valtio	-3,0	-2,7	-2,7	-2,2	-1,8	-1,4	-1,5
Paikallishallinto	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4
Sosiaaliturvarahastot	0,9	1,3	0,9	0,7	0,5	0,6	0,6
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä, % BKT:sta	-1,2	-0,9	-1,7	-1,5	-1,4	-1,0	-1,2
Julkisyhteisöjen velka[1], % BKT:sta	63,7	63,6	64,7	65,4	65,7	65,2	65,0
Valtionvelka[2], % BKT:sta	47,6	47,8	49,1	49,7	50,0	49,7	49,7
Kuntien velka[1], % BKT:sta	8,6	8,8	9,1	9,4	8,8	8,9	9,0

[1] EDP-velka

[2] Valtiokonttorin liikkeelle laskema velka

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

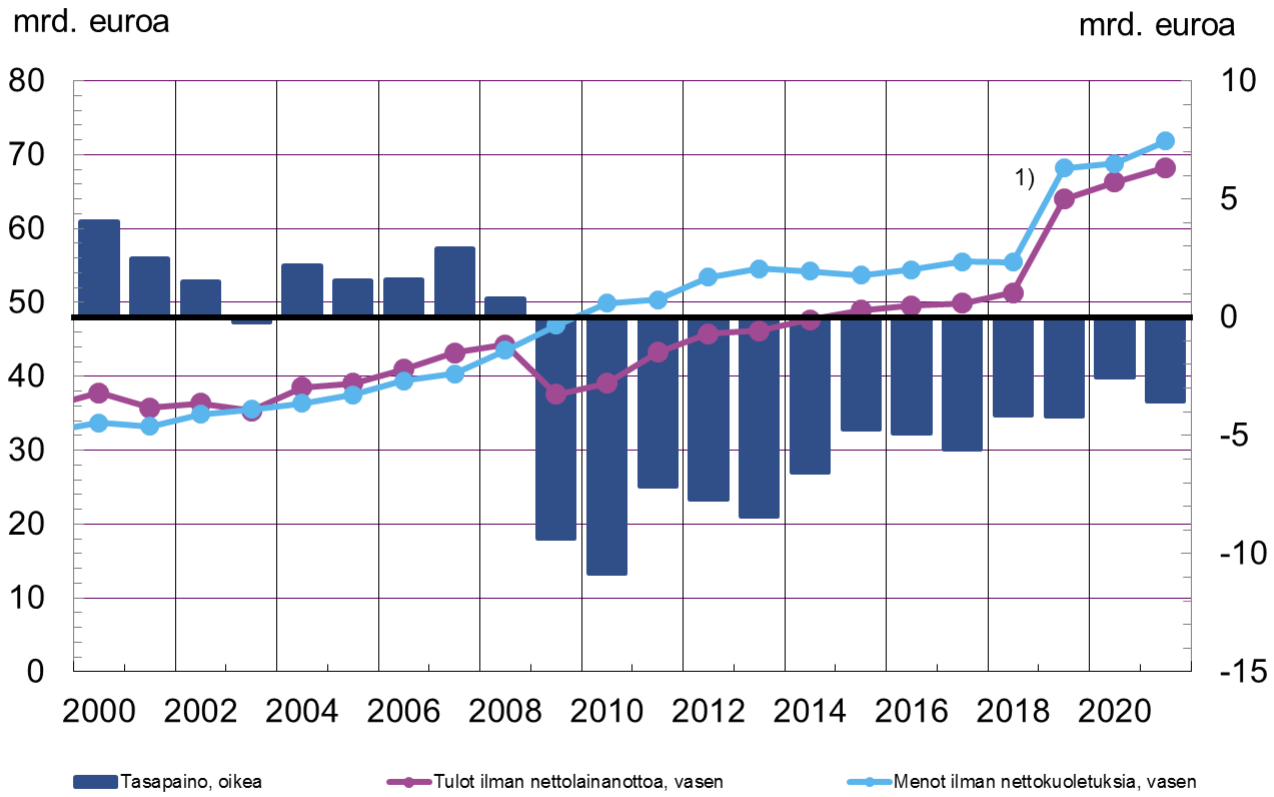
Julkisen talouden näkymät

- Julkisen talouden alijäämä pienenee hitaasti
- Näköpiirissä oleva talouskasvu ja työllisyyskehitys eivät riitä poistamaan alijäämää
- Velkasuhde kääntyy laskuun, mutta alkaa kasvaa jälleen 2020-luvulla

Miksi hallitusohjelman tavoitteiden saavuttaminen on vaikeaa?

- Talouskasvu kohentaa julkista taloutta vain vähän.
- Pitkäaikaistyöttömyys ja työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat uhkaavat hidastaa työllisyyden kasvua.
- Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja nopeasti.

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

1) Sote- ja maakuntauudistus

Lähde: Valtiovarainministeriö 28.4.2017

Alijäämä:

2015 (TP): -4,7 mrd. euroa

2016 (TP): -4,9 mrd. euroa

2017 (TA): -5,6 mrd. euroa

2018: -4,1 mrd. euroa

2019: -4,2 mrd. euroa

2020: -2,5 mrd. euroa

2021: -3,6 mrd. euroa

Alijäämä

- Valtion budjettitalouden alijäämän ennakoidaan olevan n. 4,1 mrd. euroa v. 2018, kun vuodelle 2017 arvioitu alijäämä talousarvion mukaan on 5,6 mrd. euroa
- Alijäämä pienenee v. 2020, mutta kasvaa jälleen v. 2021 johtuen etenkin puolustusvoimien strategisista suorituskykyhankkeista
- Verrattuna edelliseen kehyspäätökseen tasapaino on keskimäärin vuosittain parantunut

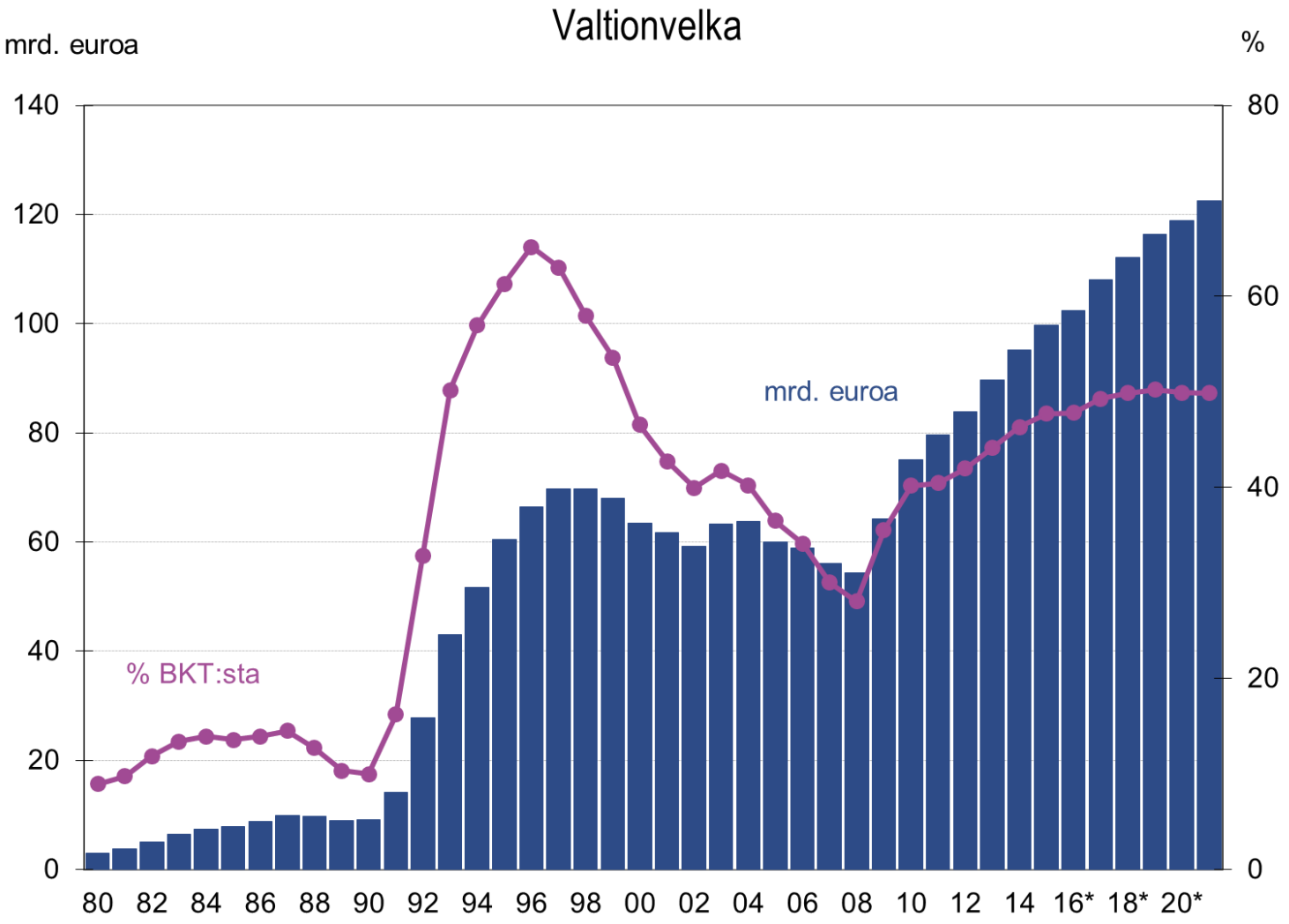
Muutoksia tuloarvioissa

- Budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 51,3 mrd. euroa v. 2018. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna tulot ennen nettolainanottoa ovat n. 0,7 mrd. euroa korkeammalla tasolla v. 2018.
- Merkittävä muutos valtion verotuottoihin seuraa sote- ja maakuntauudistukseen liittyvästä verouudistuksesta, joka kasvattaa budjetin verotuloja vuositasolla n. 13,4 mrd. euroa.
- Pois lukien sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus varsinaisten tulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 1,9 % vuodessa.
- Kehyskauden lopulla verotulojen osuus budjettitalouden varsinaisista tuloista nousee lähes 90 prosenttiin. Vuonna 2021 budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 68,3 mrd. euroa.
- Kärkihankkeiden rahoitukseen liittyvät osinko- ja omaisuuden myyntitulot ajoittuvat vuosille 2017-2018.

Muutoksia menoarvioissa

- Budjettitalouden menojen arvioidaan olevan 55,4 mrd. euroa v. 2018. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna menot ovat n. 0,5 mrd. euroa korkeammalla tasolla v. 2018.
- Menojen nousuun on vaikuttanut mm. kilpailukykysopimus, julkisen talouden suunnitelmassa päätetyt lisäpanostukset mm. työllisyyteen, osaamiseen ja turvallisuuteen sekä sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät menot.
- Sen sijaan alentavasti menojen tasoon on vaikuttanut alentunut arvio turvapaikanhakijoista aiheutuvista menoista ja korkomenoista.
- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus on aiemmin arvioitua pienempi.
- Sote- ja maakuntauudistuksen seurauksena budjettitalouden menojen taso nousee n. 13 mrd. eurolla vuodesta 2019 alkaen. Pois lukien sote- ja maakuntauudistuksesta aiheutuvat muutokset budjettitalouden menojen arvioidaan nimellisesti kasvavan keskimäärin n. 1 % vuodessa kehyskaudella.

Valtionvelan kehitys vuosina 1980-2021

Lähde: Valtionvarainministeriö 28.4.2017

Sote- ja maakuntauudistus

- JTS:ssä huomioitu eduskunnalle 2.3.2017 annettu hallituksen esitys samoin kuten myös ne valtiolta maakunnille siirtyvät tehtävät, joista hallitus on tehnyt linjaukset, mutta joita koskevat hallituksen esitykset on tarkoitus antaa myöhemmin v. 2017.
- Valinnanvapauslainsäädäntöön liittyviä vaikutuksia ei ole otettu huomioon.

- Uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanokustannuksiin osoitetaan lisäystä; ICT-menoihin varaudutaan

Sote- ja maakuntauudistus

- Valtio osoittaa maakunnille rahoitusta yhteensä 21,5 mrd. euroa v. 2019, josta yleiskatteisen rahoituksen osuus on yhteensä 18,6 mrd. euroa.
- Rahoitus koostuu: siirroista peruspalvelujen valtionosuudesta ja muilta menomomenteilta sekä lisäyksestä, joka vastaa valtion tuloverojen tuoton kasvua uudistuksen veromuutosten seurauksena.
- Kunnallisveroprosentteja alennetaan ja kuntien osuutta yhteisöverosta supistetaan, ja vastaava verotuotto kerätään valtion verotuloina.
- Verotusmuutokset toteutetaan siten, että ansiotuloverotus ei kiristy uudistuksen seurauksena. Tämän varmistamiseksi verotusta kevennetään uudistuksen yhteydessä n. 250 milj. eurolla vuoden 2019 alusta lukien.

Sote- ja maakuntauudistus

- Uudistuksen seurauksena valtion budjettitalouden tulot ja menot molemmat nousevat yli 13 mrd. eurolla vuonna 2019.
- Tehtävien ja niiden rahoituksen siirto maakunnille ei lähtökohtaisesti vaikuta budjettitalouden tasapainoon.
- Uudistukseen liittyvät toimeenpanokustannukset sekä siihen liittyvä ylimääräinen veronkevennys kuitenkin heikentävät budjettitalouden tasapainoa.
- Lisäksi sote- ja maakuntauudistukseen vaikutus näkyy budjetin menoissa nopeammin kuin verokertymissä, mikä heikentää budjettitalouden tasapainoa vuonna 2019.

Turvallisuus

- Turvallisuuteen lisätään yhteensä 98 milj. euroa vuodelle 2018
  - Puolustusministeriö 52 milj. euroa
  - Sisäministeriö 46 milj. euroa
    - Poliisitoimi 34,5 milj. euroa
    - Suojelupoliisi 3,5 milj. euroa
    - Rajavartiolaitos 8 milj. euroa

Puolustusministeriön hallinnonala

- Puolustusmateriaalihankintojen 150 m€ lisäystä jatketaan
- Laivue 2020 -hankkeeseen kehyksessä 624 m€ (yhteensä 1,2 mrd. €)
- HX-hankkeeseen 1 mrd. € vuodelle 2021